

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 25 kwietnia 2016 r.

Pozycja 349

POSTANOWIENIE z dnia 25 listopada 2015 r. Sygn. akt Ts 262/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Teresa Liszcz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej D.D. w sprawie zgodności:

art. 745 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 24 lipca 2015 r. (data nadania) D.D. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność art. 745 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim „w sytuacji udzielenia przez sąd zabezpieczenia powództwa, następnie wygranego przez powoda, przepis ten może być podstawą prawną dla domniemanego rozstrzygnięcia sądu o oddaleniu wniosku powoda o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania zabezpieczającego, które to domniemane rozstrzygnięcie ma polegać na zawarciu *expressis verbis* przez sąd – w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie – decyzji w przedmiocie kosztów postępowania zasadniczego (kosztów procesu) i zarazem pominięciu zawarcia (niezawarcia) w tym orzeczeniu przez sąd decyzji w przedmiocie kosztów postępowania zabezpieczającego”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skargę sformułowano na podstawie następującego stanu faktycznego sprawy. Wyrokiem z grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla W. pozbawił wykonalności tytuł wykonawczy w postaci wyroku Sądu Rejonowego dla W. z grudnia 2011 r. i zasądził od strony pozwanej na rzecz skarżącego (powoda) 1278 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W grudniu 2014 r. skarżący złożył wniosek o uzupełnienie wyroku przez zasądzenie na jego rzecz także zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego, w tym kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu zabezpieczającym, w wysokości 1200 zł. Postanowieniem ze stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy dla W. oddalił wniosek skarżącego. Stwierdził, że w wyroku z grudnia 2014 r. zawarte zostało rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów i że jedynie w części wniosek skarżącego w tym zakresie został uwzględniony. Na rozstrzygnięcie to skarżący mógł, zdaniem sądu, złożyć zażalenie, a nie wniosek o uzupełnienie wyroku. Uzupełnienia wyroku można się domagać,

jak podkreślił sąd, z powołaniem się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, wtedy gdy sąd w ogóle nie orzekł o zwrocie kosztów procesu – w pozostałych przypadkach należy przyjąć, że wyrok zawiera w sobie domniemanie oddalenia nieuwzględnionej części wniosku. Na marginesie sąd wskazał, że nie było podstaw do zasądzenia odrębnego wynagrodzenia za zastępstwo prawne w postępowaniu zabezpieczającym, ponieważ w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o jednym wynagrodzeniu pełnomocnika z tytułu prowadzenia całego postępowania. Skarżący wniósł zażalenie na postanowienie ze stycznia 2015 r., które zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z kwietnia 2015 r. Sąd okręgowy podzielił stanowisko sądu rejonowego, że „wszelkie zarzuty w przedstawionym zakresie powód winien podnieść w zażaleniu”.

Skarżący przywołał pogląd prezentowany w literaturze, zgodnie z którym na koszty postępowania składają się obok kosztów postępowania rozpoznawczego także koszty postępowania zabezpieczającego, w tym koszty wynagrodzenia pełnomocnika za postępowanie zabezpieczające. Odwołał się również do orzecznictwa, z którego ma wynikać, że w jego sprawie należało złożyć wniosek o uzupełnienie wyroku. Zakwestionował tezę przyjętą przez sądy, że „należało domniemywać zawarcie w wyroku przez Sąd I instancji negatywnego rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania zabezpieczającego (rzekome oddalenie wniosku o zasądzenie tych kosztów) i je zażalić”. Zdaniem skarżącego narusza to wynikający z art. 45 ust. 1 Konstytucji obowiązek wydawania zrozumiałych, jednoznacznych i niezawierających niedomówień rozstrzygnięć. Skarżący zauważył, że nawet gdyby zamiast wniosku o uzupełnienie wyroku złożył zażalenie, to i tak sąd mógłby uznać je za niedopuszczalne z uwagi na brak substratu zaskarżenia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie tej ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 w zw. z art. 49 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Skarga konstytucyjna jest szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać wszystkie przesłanki warunkujące jej dopuszczalność, które zostały określone w art. 79 ust. 1 Konstytucji i doprecyzowane w art. 46-48 ustawy o TK. Poza spełnieniem warunków określonych dla pisma procesowego, skarga powinna zawierać: dokładne określenie przepisu ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekły ostatecznie o wolnościach lub prawach albo o obowiązkach określonych w Konstytucji i odnośnie do którego skarżący domaga się stwierdzenia niezgodności z Konstytucją; wskazanie, jakie konstytucyjne wolności lub prawa i w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone; uzasadnienie wraz z dokładnym opisem stanu faktycznego. Zarzuty sformułowane w skardze powinny ponadto uprawdopodobniać niekonstytucyjność kwestionowanej regulacji, co oznacza, że skarżący musi wywieść z zaskarżonych przepisów określoną normę, podać właściwe wzorce konstytucyjne zawierające prawa podmiotowe przysługujące osobom fizycznym lub prawnym i – przez porównanie treści wynikających z obu regulacji – wykazać ich wzajemną niezgodność. Jeżeli przyczyną naruszenia

konstytucyjnych praw skarżącego jest nie akt stanowienia prawa, lecz akt stosowania prawa lub zachowanie samego skarżącego, to merytoryczne rozpoznanie skargi jest niedopuszczalne.

W myśl zakwestionowanego art. 745 § 1 k.p.c.: „O kosztach postępowania zabezpieczającego sąd rozstrzyga w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, a o kosztach postępowania zabezpieczającego później powstałych rozstrzyga na wniosek strony sąd, który udzielił zabezpieczenia”.

Trybunał zwraca uwagę na to, że zarzuty sformułowane w skardze dotyczą nie treści zakwestionowanego przepisu, lecz błędnego – zdaniem skarżącego – zastosowania prawa przez sądy orzekające w jego sprawie. Świadczy o tym już sam zakres zaskarżenia określony w *petitum* skargi.

Trybunał podkreśla, że podstawą oddalenia wniosku skarżącego o uzupełnienie wyroku – a tym samym wydania ostatecznego rozstrzygnięcia, z którym skarżący wiąże naruszenie swoich wolności lub praw konstytucyjnych – było uznanie przez sądy, że skarżący powinien był złożyć zażalenie na zawarte w wyroku postanowienie o kosztach procesu, a nie wniosek o uzupełnienie wyroku. Kwestionowane rozstrzygnięcie wynikało zatem z zastosowania przez sądy przepisu o uzupełnieniu wyroku, tj. art. 351 § 1 k.p.c., i wykładni przepisu dotyczącego zażalenia na postanowienie o zwrocie kosztów, tj. art. 394 § 1 pkt 9 k.p.c. To nie zaskarżony art. 745 § 1 k.p.c. miał decydujący wpływ na treść tego orzeczenia. Skarżący nie wykazał tym samym koniecznego w świetle art. 79 ust. 1 Konstytucji związku między zaskarżonym art. 745 § 1 k.p.c., oddaleniem wniosku o uzupełnienie wyroku i zarzucanym w skardze naruszeniem praw konstytucyjnych.

Niezależnie od powyższego Trybunał przypomina, że do jego kompetencji należy ocena hierarchicznej zgodności norm prawnych. W polskim systemie prawnym skarga konstytucyjna jest bowiem zawsze „skargą na przepis”, a nie na jego zastosowanie (zob. postanowienia TK z 13 października 2008 r., SK 20/08, OTK ZU nr 8/A/2008, poz. 146; 28 lutego 2012 r., SK 27/09, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 20; a także wyrok TK z 1 lipca 2008 r., SK 40/07, OTK ZU nr 6/A/2008, poz. 101). Dopiero jeśli utrwalona i konsekwentna praktyka stosowania prawa bezspornie ustaliła wykładnię danego przepisu prawnego, której nie kwestionują przedstawiciele doktryny, to przedmiotem kontroli konstytucyjności może być norma prawna dekodowana z danego przepisu zgodnie z tą praktyką (zob. np. wyrok TK z 2 czerwca 2009 r., SK 31/08, OTK ZU nr 6/A/2009, poz. 83). Trybunał stwierdza, że przejawem takiej praktyki nie jest dokonana w sprawie skarżącego wykładnia, zgodnie z którą koszty postępowania zabezpieczającego stanowią składnik kosztów postępowania rozpoznawczego i czynności pełnomocnika w postępowaniu zabezpieczającym nie podlegają osobnemu wynagrodzeniu. Trybunał zwraca uwagę na orzecznictwo innych sądów uznające odrębność postępowania zabezpieczającego i przyjmujące, że w skład kosztów postępowania zabezpieczającego wchodzi również koszty związane z działaniem pełnomocnika w tym postępowaniu i że powinny one być zasądzane niezależnie od kosztów działania pełnomocnika w postępowaniu rozpoznawczym (zob. np. postanowienie Sądu Okręgowego w Rzeszowie – VI Wydział Gospodarczy z 10 lutego 2014 r., sygn. akt VI Gz 15/14, opublikowane na stronie: <http://orzeczenia.ms.gov.pl/>).

Nie można zatem kwestionowanej przez skarżącego wykładni uznać za jednolitą, stałą i powszechną, a to uniemożliwia merytoryczne rozpoznanie skargi.

W tym stanie rzeczy Trybunał – na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 1 i art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – postanowił jak w sentencji.